

N:o 117.

Af herr **E. Hammarlund**, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse af 1 kap. 3 § och 2 kap. 14 § i lagen den 10 augusti 1877 angående äganderätt till skrift.

I Kungl. Maj:ts proposition n:o 22 till innevarande års Riksdag föreslås åtskilliga ändringar i lagen angående äganderätt till skrift. De ändringar, hvilka ifrågasättas, äro sådana, som ansetts erforderliga för Sveriges anslutning till Bernkonventionen. I fråga om lagens trädande i kraft och dess retroaktiva verkan föreslår Kungl. Maj:t följande:

»Denna lag träder i kraft den 1 juli 1904. Den skall äga tillämpning jämväl i afseende å dessförrinnan offentliggjord skrift. Översättning, som före sagda dag var verkställd och enligt förut gällande lag fick utan författarens samtycke genom tryck utgifvas, må dock fortfarande fritt utgifvas. Har någon före lagens ikraftträdande på grund af förut gällande lag lofligen uppfört eller föredragit dramatiskt, musikaliskt eller musikaliskt-dramatiskt arbete, vare oförhindrad att fortfarande den rätt utöfva.»

Genom denna bestämmelse blir svensk bokförläggare tillförsäkrad rätt att för framtiden försälja, förnya och utgifva sitt vid den nya lagens trädande i kraft innehafvande förlag af hittills icke skyddad översättningslitteratur, och har denna rätt utsträckts därhän, att den jämväl afser översättning af arbete, som ännu icke blifvit föremål för svensk förläggares verksamhet, blott översättningen var verkställd före lagens ikraftträdande.

Det skydd, som sålunda varder beredt hittills i Sverige utkommet bokalster, torde nog vara afsedt att jämväl komma musikalster till del,
Bih till Riksd. Prot. 1904. 1 Saml. 2 Afd. 2 Band. 42 Häft. (N:is 117—123.) 1

i all synnerhet som i den förevarande lagen med uttrycket »skrift» jämväl afses arbete, affattadt i notskrift. Den nyss anförda punkten i förslaget rörande lagens tillämpning kan emellertid näppeligen anses vara så affattad, att den jämväl åt musikförläggare inrymmer rätt att efter Sveriges anslutning till Bernkonventionen förfoga öfver den del af innehafvande förlag, som utgöres af främmande tonsättares hittills icke skyddade verk. Uttrycket »öfversättning» är nämligen icke tillämpligt på arbete, som affattats i notskrift, hvilken skrift ju är internationell. Den anförda delen af lagförslaget kräver därför ett tillägg, som åt de svenska musikförläggarna bereder liknande rätt, som blifvit de svenska bokförläggarna tillförsäkrad.

Då i Norge och Danmark anslutning nyligen skedde till Bernkonventionen, var man angelägen att icke blott — såsom i nu föreliggande proposition skett — bereda bokförläggare förmånen af att fortfarande fritt få utgifva öfversättning, som före lagens trädande i kraft var verkställd och enligt förut gällande lag fick utan författarens samtycke genom tryck utgivas, utan en liknande förmån tillerkändes äfven musikförläggare. Sålunda bestämmes i § 38 af den norska »Lov om Forfatterret og Kunstnerret» bland annat följande:

»Denne Lov, der træder i Kraft 1:ste Januar næste Aar, kommer til Anvendelse ogsaa paa de før dens Ikrafttræden frembragte eller offentliggjorte Værker.

Dog skal enhver før denne Lovs Kundgjørelse paabegyndt Gjengivelse, hvis Offentliggjørelse efter den hidtil gjældende Ret var lovlig, fremdeles kunne afhændes eller paa anden Maade offentliggjøres, selv om saadan Offentliggjørelse vilde være forbudt efter denne Lov.

I lige Maade skal det være tilladt fremdeles at benytte Former, Stene, Plader og lignende till Mangfoldiggjørelse bestemte Materialier, som lovlig kunde benyttes efter den hidtil gjældende Ret, naar deres Forfærdigelse bevislig er paabegyndt inden denne Lovs Kundgjørelse.»

Och i den danska lagen är en alldeles lika lydande paragraf (den 37:e) inryckt.

Då Svenska bokförläggareföreningen, af hvilken samtliga vårt lands främste musikförläggare äro medlemmar, den 2 sistlidna oktober — på grund af anmodan af statsrådet och chefen för justitiedepartementet att afgifva yttrande i fråga om Sveriges anslutning till Bernkonventionen —

behandlade denna fråga, beslöt föreningen att tillstyrka bifall till den af Svenska författareföreningen gjorda framställningen angående vidtagande af de förändringar i lagen rörande äganderätt till skrift, som finnas nödiga för Sveriges anslutning till nämnda konvention. Detta tillstyrkande skedde emellertid under villkor,

»att i all synnerhet de bestämmelser, som innehållas i den norska lagens § 38 och den motsvarande danska lagens lika lydande § 37, komma att inflyta jämväl i den svenska lagen, enär i motsatt fall den svenska förlagsverksamheten och däraf särskildt musikförlaget skulle komma i vida sämre ställning än den norska och danska och sålunda drabbas af högst betydande ekonomiska förluster.»

Såsom ofvan framhållits, har dock detta önskningsmål icke blifvit i den kungl. propositionen till fullo beaktadt.

Då det emellertid synes mig vara af stor betydelse, att bestämmelserna på detta område blifva så vidt möjligt lika för alla de tre skandinaviska länderna,

då ett skyddande af de svenska musikförläggarnes berättigade intressen synes mig väl befogadt med afseende å de kostnader, som af dem blifvit före den ifrågasatta anslutningen till Bernkonventionen nedlagda icke blott på en dyrbar materiel, utan äfven på öfversättningar af sångtexter, bearbetningar, arrangement, m. m.,

då, om Svenska bokförläggareföreningens önsknings härvidlag icke varda beaktade, de svenska musikförläggarne skola komma i en betydligt ogynnsammare ställning än deras danska och norska kolleger, hvilka på grund af lagstiftningen i deras resp. länder fortfarande kunna framställa en mångfald utländska musikalier till vida billigare pris, än de svenska förläggarne efter den nya lagens trädande i kraft med den af Kungl. Maj:t föreslagna lydelse framdeles skulle kunna göra,

finner jag mig böra föreslå ett tillägg till den kungl. propositionen i enlighet med Svenska bokförläggareföreningens den 15 oktober 1903 till herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet aflåtna skrifvelse.

Tillägget torde böra så affattas, att det tillgodoser icke blott de svenska musikförläggarnes berättigade intressen, utan äfven öfriga svenska förläggares. Samma frihet, som enligt gällande lag är medgifven norska och danska förläggare att, oberoende af anslutningen till Bernkonventionen, fortfarande fritt få utgifva kartor, teckningar m. m., som enligt förut gällande bestämmelser loffigen utgifvits och till hvars åstadkommande ma-

terielen finnes förfärdigad, torde nämligen äfven böra tillgodokomma svenska förläggare.

Målet skulle kunna vinnas, om sista stycket i den nya lagen erhöles ungefär följande lydelse:

»Denna lag träder i kraft den 1 juli 1904. Den skall äga tillämpning jämväl i afseende å dessförinnan offentliggjord skrift. Översättning, som före sagda dag var verkställd och enligt förut gällande lag fick utan författarens samtycke genom tryck utgifvas, må dock fortfarande fritt utgifvas. *Likaledes vare medgifvet att fortfarande för sitt ändamål begagna stereotyper, klichéer, stenar och plåtar af alla slag samt liknande, för skrifts mångfaldigande afsedda materialier, som lofligen kunnat begagnas på grund af förut gällande lag, dock under förutsättning, att dessa materialier bevisligen voro före denna lags trädande i kraft antingen förfärdigade eller under arbete.* Har någon före lagens ikraftträdande på grund af förut gällande lag lofligen uppfört eller föredragit dramatiskt, musikaliskt eller musikaliskt-dramatiskt arbete, vare oförhindrad fortfarande den rätt utföva.»

Ett dylikt tillägg utgör endast ett vidhållande af en princip, hvilken förut af Kungl. Maj:t och Riksdag blifvit godkänd. I lagen angående rätt att efterbilda konstverk af den 28 maj 1897 bestämmes nämligen, »att lagen icke verkar inskränkning i den rätt, som blifvit enligt äldre lag förvärfvad samt att dels — — — —, dels ock formar, plåtar och andra utslutande för efterbildning af visst konstverk användbara materialier, som före samma tid (den 1 januari 1898) förfärdigats, må, där efterbildningen enligt äldre lag loflig var, fortfarande för sitt ändamål begagnas.»

Lagutskottet torde efter frågans ompröfning föreslå formuleringen af det tillägg jag ifrågasatt, hvadan jag inskränker mig till att hemställa,

att Riksdagen måtte besluta sådant tillägg till Kungl. Maj:ts proposition n:o 22 med förslag till lag om ändrad lydelse af lagen angående äganderätt till skrift, att i fråga om lagens tillämpning å skrift, hvilken före den nya lagens ikraftträdande lofligen fått utgifvas, Sverige blir i tillämpliga delar likställdt med Norge och Danmark.

Stockholm den 28 januari 1904.

Emil Hammarlund.